

Posudek na diplomovou práci Bc. Elišky Vokounové

Název práce: **Genderová analýza filmu *Sněhurka a lovec***

Posudek zpracovala: Doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D., vedoucí práce

Datum: 11.9.2015

Bc. Eliška Vokounová si ke své diplomové práci zvolila archetypální genderovou analýzu filmu, na němž tento typ analýzy dosud nebyl proveden nejen v českém odborném kontextu, ale pokud je mi známo, ani mimo něj. Jedná se tedy z hlediska tematického (a jak uvádím níže, nejen z tohoto hlediska) o práci naprosto původní.

Struktuře práce nelze nic vytknout. Autorka v úvodu dostatečně, a zároveň pro další text i velmi funkčním způsobem vysvětluje vlastní pozicionalitu, která ji vedla k volbě tématu i ke způsobu jeho uchopení. **V teoretické a metodologické části** vede svou argumentaci od zasazení tématu do kontextu feministických teorií, vysvětlení základních pojmů, s nimiž nadále pracuje, přes specifikace oborové (feministická filmová analýza), teoretické (archetypální analýza) i paradigmatické (optika „mýtu krásy“). Tato část rozhodně dokazuje, že diplomantka si představené teoretické koncepty nejen osvojila, ale že jim v hlubší rovině dobře porozuměla, dokáže s nimi pracovat a vidí je ve vzájemných souvislostech. Tuto schopnost propojovat jednotlivé koncepty, kontextualizovat je a pracovat s nimi zcela samostatným způsobem vidím jako jeden z největších kladů této práce.

Vlastní analýza splňuje jak kvantitativní požadavek doporučeného rozsahu vzhledem k ostatním částem textu, tak požadavek kvalitativní, pokud jde o pochopení a zvládnutí analýzy jako metody. Diplomantce se vynikajícím způsobem daří představovat děj v průběhu rozboru, aniž by text jakkoliv sklouzl k popisnosti. Prostudovala značný rozsah odborné literatury, jež se zabývá archetypy – feministické i nefeministické; přitom však zůstává zcela zřetelné, jaká je její vlastní výchozí pozice. Na analýze dále vysoce oceňuji průběžné promyšlení konceptualizace genderových archetypů (i jejich kritiky) na jednotlivé postavy příběhu. Text je nahlíží z různých úhlů, je zcela vzdálen snadným generalizacím i zjednodušením, a přitom v žádném případě není vágní. Za vynikající považuji zejména **interpretaci dvou hlavních ženských postav** – zlé královny a Sněhurky, jejich ambivalencí i peripetií vývoje. Autorka ukazuje, že zde nejde o statické protiklady dobra a zla, ale o mnohohrstevnatou dynamiku – u Sněhurky vývoje od naivní nevinosti k probuzení „ženské duše“, u Raveňny vnitřně rozporuplné ambivalence, kdy byla sama obětí mužského násilí v dětství, načež se – mimo jiné i vlivem (snad magického?) zásahu své matky – posunula k přijetí násilí jako metody přežití; to se kombinuje s archetypálním čarodějnictvím ve smyslu destrukce a ubližování (tedy nefeministickém) i v internalizaci mizogynního postoje vůči jiným ženám. Výborně je v tomto ohledu například postihnout androcentrický pohled, personifikovaný zrcadlem. Velmi zdařilé je i aplikování konceptu „mýtu krásy“, a to nejen na zmíněné postavy, ale v podobě jeho odmítnutí i na vesnici žen, které jej zcela odmítají a u nichž Sněhurka nalézá dočasný azyl.

Velmi kladně hodnotím, že diplomantka věnovala pozornost i **archetypům maskulinity** a mužským postavám a že věnovala důkladné analýze i postavu Lovce. Podle autorky právě vzájemnost a rovnocennost vztahu mezi Sněhurkou a Lovcem (jeden posunuje druhého přes životní překážky a pomáhá mu k vnitřnímu osvobození) představuje překonání androcentrického mocenského modelu. Tento závěr je nejen výbornou pointou, ale i inspirativním ideovým zakončením celé práce.

K této práci mohu uvést jen **několik zcela drobných připomínek**. V kapitole 2.2 by bylo vhodné více rozvést koncept falogocentrismu a odkázat na Cixous a Irigaray z primárních zdrojů (toto však autorka jinak důsledně činí). Trochu zkratkovitá se mi jevila zmínka o absenci hlasu a pojmenování s odkazem na biblickou Bat-šebu, i to by bylo vhodné více rozvést, je to velké feministické téma. Ohledně bohyně Kálí by neškodilo nahlédnout do některé publikace o hinduistické mytologii, aby byly odkazy na ni preciznější. Ačkoliv interpretace nechybí téměř u žádné scény příběhu, ba někde jich text nabízí i více, není vlastně nabídnuto vysvětlení, proč Sněhurce neublíží troll; zajímalo by mě, jak tuto scénu diplomantka vnímá?

Po **jazykové a stylistické stránce** má práce velmi málo nedostatků, v podstatě jde jen o několik překlepů a interpunkčních chyb. Naopak bych zde ráda vyzdvihla autorčinu schopnost plynulého, kultivovaného a výstižného vyjadřování, logické argumentace (včetně konstruování vět a odstavců) a velmi čtivého stylu. Dovolím si osobní poznámku – číst tuto práci pro mě byl nejen pracovní úkol, bylo to potěšení.

Diplomová práce Bc. Elišky Vokounové patří k nejoriginálnějším a nejkreativnějším, které jsem dosud vedla. Navrhuji jednoznačně **výborné hodnocení**.